

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 495/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 3Ntc/2/2023 zo 17. apríla 2024 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Urtost 3/2024 z 20. júna 2024 takto

rozhodol:

- Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a**.
- Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 10. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v spojení s porušením čl. 40 ods. 5 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu sp. zn. 3Ntc/2/2023 zo 17. apríla 2024 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Urtost 3/2024 z 20. júna 2024. Z odôvodnenia ústavnej sťažnosti možno usudzovať, že sťažovateľ sa domáha zrušenia napadnutých uznesení. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti požiadal aj o ustanovenie právneho zástupcu.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je vo výkone trestu odňatia slobody. Podal návrh na podmieňané prepustenie. Krajský súd napadnutým uznesením zo 17. apríla 2024 podľa § 66 ods. 1 písm. b), ods. 2 Trestného zákona v spojení s § 18 ods. 1 zákona č. 549/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii, a o zmene a doplnení zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov návrh sťažovateľa ako odsúdeného na podmieňané prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody vo výmere jedného roka, ktorý mu bol uložený rozsudkom Krajského súdu pre trestné veci

Viedeň (ďalej len „krajinský súd“) sp. zn. 54 Hv 91/19z zo 14. januára 2020 právoplatným 14. januára 2020, uznaným na území Slovenskej republiky rozsudkom krajského súdu č. k. 3Ntc/2/2023-120 z 12. júla 2023 právoplatným 9. augusta 2023 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4Urto/9/2023 z 12. decembra 2023, a vo výmere troch rokov uloženého mu rozsudkom krajského súdu sp. zn. 147 Hv 36/22z zo 7. júla 2022 právoplatným 21. novembra 2022 v spojení s rozhodnutím Najvyššieho krajského súdu vo Viedni sp. zn. 32 Bs 339/22w z 21. novembra 2022, uznaným na území Slovenskej republiky rozsudkom krajského súdu č. k. 3Ntc/2/2023-125 z 12. júla 2023 právoplatným 26. septembra 2023 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4Urto/8/2023 z 26. septembra 2023 zamietol.

3. Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú najvyšší súd napadnutým uznesením z 20. júna 2024 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Podstatou argumentácie sťažovateľa je námietka, že krajský súd a najvyšší súd porušili označené práva a články podľa listiny a dohovoru napadnutými uzneseniami. Sťažovateľ predovšetkým namieta, že konajúce súdy pri rozhodovaní vo veci jeho návrhu na podmienené prepustenie rozhodli arbitrárne, keď neprimerane prihliadli na jeho trestnú minulosť, čím porušili aj princíp *ne bis in idem* (nebuť potrestaný dvakrát za tú istú vec).

5. Sťažovateľ namieta, že krajský súd pri rozhodovaní o jeho návrhu nemal prihliadať na jeho trestnú minulosť, na jeho predchádzajúce odsúdenia v zahraničí a nemal prihliadať na zahladené odsúdenia. Obdobne namieta hodnotenie zo strany Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Košice (ďalej len „ÚVTOS“), kde bol premiestnený len pred niekoľkými mesiacmi, pričom väčšinu trestu odňatia slobody vykonával inde. Z tohto pohľadu zamestnanci ÚVTOS nemali dostatočný podklad o sťažovateľovi, jeho správaní a pod.

6. Aj najvyšší súd v sťažnostnom konaní dospel k záveru, že sťažovateľ nesplnil materiálnu podmienku podmieneného prepustenia (očakávanie, že povedie v budúcnosti riadny život), čo odvodil opäť od jeho trestnej minulosti, t. j. z páchania druhovo identickej trestnej činnosti prevažne majetkového charakteru. Tiež poukázal na to, že sťažovateľ nevyjadril kritický postoj k svojej trestnej činnosti. Uviedol, že riaditeľ ÚVTOS je vo svojej podstate v priamom kontakte s odsúdenými, preto disponuje najkomplexnejšími a najrelevantnejšími informáciami o odsúdených, teda aj o sťažovateľovi.

7. Podľa sťažovateľa konajúce súdy neodôvodnili napadnuté uznesenia dostatočne, pričom ústavne neakceptovateľne aplikovali a interpretovali § 66 Trestného zákona. Rozhodli na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu, keď vychádzali len z okolností týkajúcich sa minulosti. Prognózu vedenia riadneho života odvodzovali len z minulosti, povahy a zo závažnosti spáchaných trestných činov. Trestná minulosť všeobecne predstavuje dôležité hľadisko pri posudzovaní splnenia podmienok podmieneného prepustenia, prognóza vedenia riadneho života však nemôže byť založená len na nej. Je potrebné zohľadniť aktuálne poznatky k osobnosti odsúdeného, stavu jeho nápravy, prostredie, v ktorom by sa ocitol po podmienenom prepustení, a tiež mieru, v akej odsúdený prekonal subjektívne príčiny, ktoré viedli k spáchaniu trestného činu. Je potrebné

zohľadniť, že z kriminologického hľadiska dochádza k postupnému opúšťaniu kriminálnej dráhy, ide teda o proces, a nie o jednorazovú zmenu.

8. Priznanie sa k trestnému činu, resp. kritický postoj k nemu nie je zákonnou podmienkou na podmienené prepustenie, uvedená podmienka explicitne nevyplýva z § 66 Trestného zákona. Priznanie sa k trestnému činu je inštitútom trestného práva procesného, pričom polepšenie sa je inštitútom trestného práva hmotného. Medzi polepšením sa a kritickým postojom k spáchanej trestnej činnosti je úzky vzťah, oba pojmy však nemožno zamieňať. Priznanie viny nie je totiž podmienkou na kladné hodnotenie na účely rozhodovania o návrhu na podmienené prepustenie. V konaní o podmienené prepustenie nemožno opätovne rozhodovať o trestnosti činu, resp. o treste. Je irelevantné žiadať o kritický postoj odsúdeného k trestnej činnosti o to viac, že v konaní o veci samej urobil vyhlásenie, priznal vinu a oľutoval svoj skutok. Vina už bola ustálená, preto je absurdné znova to žiadať a v prípade jej absencie z toho v konaní o podmienené prepustenie vyvodit' negatívne dôsledky.

9. Konajúce súdy neprihliadli na všetky relevantné okolnosti pre rozhodnutie o tom, či sťažovateľ plnením svojich povinností a správaním vo výkone trestu preukázal nielen polepšenie, ale že od neho možno očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život. Konajúce súdy v tomto smere nevykonali všetky potrebné dôkazy a v predmetnej veci dospeli k predčasnemu záveru. Okolnosti spáchania trestného činu konajúce súdy zohľadnili v nenáležitej miere s dôsledkom porušenia označených práv a článkov podľa listiny a dohovoru. Tieto okolnosti predsa boli zohľadnené pri rozhodovaní o uložení trestu. Argumentácia najvyššieho súdu by v tejto súvislosti (zohľadnenie okolností spáchania trestného činu) viedla k tomu, že sťažovateľ by nikdy nemohol byť podmienené prepustený.

10. Podľa sťažovateľa každé zamietavé rozhodnutie všeobecného súdu (týkajúce sa podmieneného prepustenia) musí obsahovať krátky návod obsahujúci uvedenie toho, aké zmeny sa od odsúdeného očakávajú na to, aby preukázal polepšenie. Ak však súd nemá čo odsúdenému vytknúť, nemôže danú situáciu hodnotiť diametrálne odlišne a svoje rozhodnutie musí dostatočne odôvodniť.

11. Najvyšší súd porušil označené práva sťažovateľa nielen tým, že pri rozhodovaní prihliadol aj na zahladené odsúdenia, ale aj tým, že nesprávne prihliadol na odsúdenia cudzozemským súdom, keďže tieto nemajú právne účinky na území Slovenskej republiky a majú len „*informatívny charakter*“. Sťažovateľ poukazuje na to, že z 20 záznamov približne 10 je staršieho dáta, ide o 10 – 15-ročné odsúdenia, preto konajúci súd ich nemá posudzovať len mechanicky, keďže ide o zahladené odsúdenia. Takto ide o neprimerané zohľadnenie trestnej minulosti bez skúmania nožnej nápravy odsúdeného.

12. Najvyšší súd nezohľadnil novú skutočnosť, ktorá nastala po rozhodnutí krajského súdu, a to disciplinárnu odmenu s kladným zápisom do karty odsúdeného. Táto skutočnosť objektívne a relevantne mení hodnotenie sťažovateľa, pričom najvyšší súd sa ňou odmietol zaoberať.

13. Podľa sťažovateľa súdy by mali hodnotiť len obdobie po poslednom odsúdení, resp. po poslednom udelenom treste, aktuálny výkon trestu a zaoberať sa len aktuálnymi relevantnými okolnosťami. Použitie kľúčových argumentov z minulých odsúdení a trestov má v konaní o podmienené prepustenie za následok porušenie „*zákazu dvojitého trestania*“.

14. Sťažovateľ poukazuje na to, že ku konaniu o podmiennečnom prepustení ÚVTOS vypracúva hodnotenie odsúdeného podľa § 62 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Z tohto hľadiska sa posudzuje, či sú plnené ciele stanovené v individuálnom programe zaobchádzania, teda či sa plní účel výkonu trestu odňatia slobody.

15. Z hodnotenia sťažovateľa vyplýva, že z cudziny bol dodaný na výkon trestu odňatia slobody 13. decembra 2023, a to do Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Bratislava. Z hodnotenia tamajšieho ústavu vyplýva, že správanie sťažovateľa a jeho vystupovanie bolo na požadovanej úrovni, pričom dodržiaval ústavný poriadok a interné normy. Dňa 3. januára 2024 bol premiestnený do Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Košice-Šaca, kde adaptácia sťažovateľa prebehla bez problémov. Následne hodnotenie ústavu obsahovalo len samé pozitívne skutočnosti, neboli evidované negatívne záznamy. Riziko jeho recidívy bolo uvedené ako stredné, k svojej trestnej činnosti sa staval nekriticky, resocializačná prognóza bola menej priaznivá, preto ÚVTOS neodporučil podmiennečné prepustenie.

16. Sťažovateľ poukazuje na to, že doba medzi premiestnením do ÚVTOS a verejným zasadnutím krajského súdu bola 3 mesiace a 14 dní, počas tejto doby bol na 3 rôznych oddieloch, pričom na každom oddiele je iný pedagóg, ktorý má vlastne hodnotiť sťažovateľa ako odsúdeného. Je otázne, či takéto hodnotenie je hodnoverné, reálne a komplexné, keď za taký krátky čas vystriedal troch rôznych pedagógov. Z vymedzených skutočností je zjavné, že ÚVTOS hodnotil sťažovateľa za dobu, ktorá je „žalostne krátka“ na komplexné zhodnotenie všetkých relevantných skutočností, ide teda o ústavne neakceptovateľný postup zo strany ÚVTOS.

17. Je potrebné tiež uviesť, že hodnotenie sťažovateľa zo strany ústavu v Rakúsku, kde vykonával časť trestu odňatia slobody, bolo taktiež pozitívne. Vyplýva z neho okrem iných, že sťažovateľ bol pracovne zaradený, pričom prácu vykonával samostatne, usilovne a rýchlo, taktiež dodržiaval ústavný poriadok a pod. Sťažovateľ vykonal väzbu a časť trestu odňatia slobody v Rakúsku, a to od 12. decembra 2019 do 5. mája 2022. Hodnotenie z Rakúska teda bolo za dlhšie obdobie, bolo objektívne a komplexné. Z napadnutých uznesení vyplýva, že konajúce súdy prihliadli aj na toto hodnotenie, t. j. hodnotili celé obdobie obmedzenia osobnej slobody sťažovateľa. Konajúce súdy však z týchto podkladov vyvodili nesprávne právne závery týkajúce sa nesplnenia podmienok na podmiennečné prepustenie.

18. Sťažovateľ zároveň požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Poukazuje na to, že je dlhšiu dobu vo výkone trestu odňatia slobody, pričom nie je pracovne zaradený. Jeho majetkové pomery a finančná situácia mu nedovoľujú zvoliť si vlastného advokáta.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

19. Sťažovateľ nie je zastúpený advokátom, pričom v ústavnej sťažnosti požiadal o ustanovenie právneho zástupcu z dôvodu, že jeho finančné a majetkové pomery mu nedovoľujú zvoliť si právneho zástupcu na vlastné náklady.

20. Žiadostiam sťažovateľov o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd vyhovie v prípade súčasného (kumulatívneho) splnenia podmienok vyplývajúcich z jeho ustálenej doterajšej judikatúry v tejto oblasti, t. j. 1. ak ustanovenie právneho zástupcu odôvodňujú pomery

navrhovateľa (ak vzhľadom na svoje majetkové pomery navrhovateľ nedisponuje dostatočnými zdrojmi na úhradu trov právneho zastúpenia) a 2. ak v prípade navrhovateľovej ústavnej sťažnosti nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

21. Sťažovateľ opísal svoje majetkové pomery tvrdením, že je dlhšiu dobu vo výkone trestu odňatia slobody, nie je pracovne zaradený a jeho majetkové a finančné pomery mu neumožňujú mať právneho zástupcu na vlastné náklady. Ak by sťažovateľ preukázal uvedené tvrdenia príslušnými dôkazmi, uvedené okolnosti by *prima facie* predstavovali splnenie prvej podmienky na ustanovenie právneho zástupcu.

22. Druhou podmienkou na ustanovenie právneho zástupcu je, že v prípade ústavnej sťažnosti nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Naplnenie tejto podmienky ústavný súd skúma predbežným posúdením veci samej. Ústavná sťažnosť sťažovateľa je dostatočným spôsobom odôvodnená, umožňuje pochopiť podstatu sťažovateľových námietok a obsahuje dostatočné vymedzenie relevantných skutkových okolností. Ústavný súd tiež vychádzal aj z napadnutých uznesení, ktoré si na účely predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti zaobstaral. Ústavný súd z uvedených dôvodov pristúpil k samotnému predbežnému prerokovaniu ústavnej sťažnosti, ktoré v sebe zahŕňa aj predbežné posúdenie veci samej na účely posúdenia, či je splnená druhá podmienka na ustanovenie právneho zástupcu.

III.1. K napadnutému uzneseniu krajského súdu:

23. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti v časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny v spojení s porušením čl. 40 ods. 5 listiny a porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (m. m. III. ÚS 149/04)].

24. Zo samotnej ústavnej sťažnosti vyplýva, že proti uzneseniu krajského súdu o zamietnutí návrhu na podmienené prepustenie podal sťažovateľ sťažnosť podľa Trestného poriadku. Túto sťažnosť vecne preskúmal najvyšší súd a napadnutým uznesením z 20. júna 2024 ju zamietol. Uplatnenie právomoci najvyššieho súdu takto vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať opodstatnenosť námietok sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu krajského súdu. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

III.2. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

25. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

26. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

27. V tejto súvislosti považuje ústavný súd za potrebné poukázať aj na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého rozhodnutie a postup všeobecného súdu, ktoré sú v súlade s platným a účinným zákonom (na vec aplikovateľnými procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi), nemožno kvalifikovať ako porušovanie základných ľudských práv (m. m. napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

28. Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené

procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom.

29. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu ústavný súd poukazuje na to, že kritériom aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru je materiálna povaha predmetu konania. Aplikácia uvedeného článku dohovoru prichádza do úvahy iba v prípade, že ide o konanie, v ktorom sa rozhoduje o „občianskych právach alebo záväzkoch“, prípadne o „oprávnenosti trestného obvinenia“. Nie je pritom rozhodujúce, či v okolnostiach konkrétneho prípadu rozhoduje všeobecný súd alebo iný orgán verejnej moci, a taktiež nie je rozhodujúca ani povaha zákona, ktorý upravuje predmet daného konania, rovnako tak ani povaha strán (účastníkov konania), resp. povaha právneho vzťahu, o ktorý v danej veci ide (IV. ÚS 241/07, IV. ÚS 53/08, m. m. II. ÚS 517/2016). Vo všeobecnosti možno uviesť, že pôsobnosť (aplikovateľnosť) čl. 6 dohovoru zásadne nepresahuje okamih konečného, právoplatného rozhodnutia o vine a treste. Nevzťahuje sa teda *inter alia* ani na vykonávacie konania a mnohé rozhodnutia v ňom urobené (podmienečné prepustenie, nariadenie výkonu podmienečne odloženého trestu, zaradenie odsúdeného do určitej kategórie alebo do určitého ústavu, konanie o milosti atď.; II. ÚS 633/2017, IV. ÚS 616/2023).

30. Právne východiská k ústavnému prieskumu rozhodnutí všeobecných súdov vydaných v konaní o žiadosti o podmienečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody ústavný súd doplnil vo svojej nedávnej judikatúre (napr. I. ÚS 36/2022, I. ÚS 509/2022, I. ÚS 250/2023, III. ÚS 218/2023) a možno ich zrekapitulovať takto.

31. V napadnutom konaní najvyšší súd ako sťažnostný súd rozhodoval o návrhu sťažovateľa na podmienečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. V predmetnom konaní sa už teda nerozhodovalo o trestnom obvinení v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto tento článok nie je na dané konanie aplikovateľný. Ústavná sťažnosť sťažovateľa je teda v tejto časti nezlučiteľná *ratione materiae* s čl. 6 ods. 1 dohovoru.

32. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny ústavný súd preskúmal odôvodnenia napadnutých uznesení tvoriacich v zásade jeden celok. Krajský súd v napadnutom uznesení dospel k záveru, že materiálne podmienky na podmienečné prepustenie v prípade sťažovateľa neboli v celom rozsahu splnené. Na jednej strane poukázal na jeho čiastočné polepšenie (slušné správanie, disciplinárna odmena a dobré pracovné výsledky), napriek tomu však uviedol, že v súčasnosti od neho nemožno očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život. Uvedený právny záver odvodil s poukazom na osobu sťažovateľa a jeho doterajší spôsob života. V tomto smere poukázal na to, že sťažovateľ má v odpise z registra trestov 20 záznamov (prevažne úmyselná majetková trestná činnosť), boli mu opätovne ukladané zväčša nepodmienečné tresty odňatia slobody. Dňa 24. septembra 2020 bol podmienečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody vo výmere 1 roka (uložený rozsudkom krajského súdu zo 14. januára 2020) s tým, že v určenej skúšobnej dobe spáchal ďalší trestný čin. Z výpisu z centrálnej evidencie správnych deliktov a priestupkov tiež vyplýva, že sťažovateľ sa dopustil celkovo troch priestupkov. Z uvedeného je zrejмый sklon k páchaniu protiprávneho konania, pričom dosiaľ uložené tresty a sankcie sa u sťažovateľa minuli účinkom a nevedli k jeho ponaučeniu. Aktuálne sťažovateľ vykonáva trest odňatia slobody v ústave na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia s diferenciacnou skupinou „B“, čo svedčí o potrebe prísnejšieho režimu, ktorý je

základom diferencovaného zaobchádzania. Napokon ani ÚVTOS vo svojom hodnotení neodporučil podmiennečné prepustenie. Sťažovateľ bol vo výkone trestu odňatia slobody pracovne zaradený, avšak je dôvodný predpoklad, že si prostredníctvom majetkovej trestnej činnosti zabezpečoval prostriedky na živobytie.

33. Najvyšší súd preskúmal sťažnostné námietky sťažovateľa, ktoré sú identické ako tie, ktoré uplatnil v ústavnej sťažnosti (krajský súd nemal prihliadnuť na jeho predchádzajúce odsúdenia v zahraničí a na zahladené odsúdenia, komplexnosť hodnotenia ÚVTOS a nová skutočnosť v podobe kladného zápisu v karte odsúdeného). Najvyšší súd sa stotožnil so záverom krajského súdu, že sťažovateľ nepreukázal splnenie materiálnych podmienok podmiennečného prepustenia, a to s poukazom na opakované páchanie trestnej činnosti druhovo identickej (prevažne majetkového charakteru). Sťažovateľ dostal od spoločnosti možnosť preukázať napravenie, túto možnosť však nevyužil, k páchaniu trestnej činnosti sa zakaždým vrátil. Je možné predpokladať, že jeho aktuálne správanie predstavuje len prispôsobenie sa väzenským podmienkam, pričom po prepustení existuje veľké riziko, že bude v trestnej činnosti pokračovať. Prihliadol aj na to, že sťažovateľ na verejnom zasadnutí neprejavil kritický postoj k svojej trestnej činnosti. Takýto postoj nemohol vyvodit' ani zo spisu, pričom z tohto prejavu by sa dal usudzovať záver o polepšení sťažovateľa. Zohľadnenie zahladených odsúdení považoval najvyšší súd za jeden z faktorov pri posudzovaní osobnosti sťažovateľa, jeho tendencie páchať trestné činy a jeho vzťahu k spoločenským hodnotám. Zahladienie odsúdenia predstavuje zákonnú fikciu, nemení však ten fakt, že sťažovateľ spáchal trestné činy v minulosti, čo je stále relevantnou skutočnosťou pri hodnotení osobnosti sťažovateľa. Ako nedôvodnú hodnotil aj námietku sťažovateľa o komplexnosti hodnotenia ÚVTOS.

34. Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v spojení s uznesením krajského súdu predstavuje podľa ústavného súdu dostatočný základ na jeho výrok, ktorým zamietol návrh sťažovateľa na podmiennečné prepustenie, resp. zamietol jeho sťažnosť. Konajúce súdy primeraným, logickým, zrozumiteľným a vyčerpávajúcim spôsobom sťažovateľovi objasnili, prečo dospeli k záveru, že neboli naplnené materiálne podmienky na podmiennečné prepustenie sťažovateľa, preto napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a krajského súdu nie sú zjavne neodôvodnené. Právne závery najvyššieho súdu v spojení s krajským súdom nemožno považovať za arbitrárne, t. j. také, ktoré by nemali oporu v zákone, resp. popierali by podstatu, zmysel a účel aplikovaných ustanovení týkajúcich sa podmiennečného prepustenia. Osobitne je zrejmé, že najvyšší súd sa zaoberal sťažnostnými námietkami sťažovateľa, objasnil mu, z akých aspektov je možné prihliadnuť aj na zahladené odsúdenia (hodnotenie osobnosti odsúdeného). Skutočnosť, že najvyšší súd sa explicitne nevysporiadal s novou skutočnosťou v sťažnostnom konaní (nový kladný záznam v karte odsúdeného), nemožno považovať za ústavne nesúladný postup. V prvom rade je zjavné, že konajúce súdy odvodili záver o nesplnení materiálnych podmienok podmiennečného prepustenia z iných skutočností ako zo správania sťažovateľa vo výkone trestu, a preto ďalší pozitívny prvok týkajúci sa tak či tak pozitívne hodnoteného správania sťažovateľa vo výkone trestu nebol spôsobilý zmeniť záver o nedostatočnej prognóze riadneho vedenia života v budúcnosti, ktorý bol založený na odlišných skutočnostiach. Z toho hľadiska nešlo ani o nosný a kľúčový argument, na ktorý by bola potrebná výslovná reakcia zo strany najvyššieho súdu. Neobstojí ani námietka sťažovateľa o nedostatočnej komplexnosti hodnotenia ÚVTOS. Je totiž zjavné, že konajúce súdy sa zaoberali napr. aj hodnotením sťažovateľa zo strany príslušných rakúskych orgánov, čo napokon potvrdil aj

samotný sťažovateľ, ktorý uznal, že súdy skúmali celý čas, keď bol obmedzený na osobnej slobode, t. j. aj obdobie väzby a následne výkonu trestu v Rakúsku a následne aj na Slovensku.

35. Ústavný súd konštatuje, že neexistuje ústavne zaručené právo na to, aby bolo žiadosti odsúdeného o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody vyhovené. Posúdenie splnenia zákonných podmienok je vecou sudcovskej úvahy. Je teda na všeobecných súdoch, aby skúmali a posúdili, či podmienky na podmienené prepustenie z výkonu trestu sú dané, a aby svoje úvahy v tomto smere primerane odôvodnili. Ústavný súd musí takéto rozhodnutie rešpektovať. Zasiahnuť však môže vtedy, ak výklad všeobecných súdov je výrazom zjavného omylu či logického excesu a vybočuje zo zásad spravodlivého procesu alebo je prejavom svojvôle (I. ÚS 509/2022), čo však v aktuálne prerokúvanej veci nezistil.

36. Konajúce súdy analyzovali aj trestnú minulosť sťažovateľa pri posudzovaní návrhu na podmienené prepustenie. Ústavný súd pritom už uviedol, že priamo v zákonomnom texte je obsiahnutý príkaz pre súd, aby pri rozhodovaní o podmienenom prepustení zohľadnil povahu spáchaného trestného činu (§ 66 ods. 2 Trestného zákona). Zároveň zodpovedá účelu uvedeného ustanovenia, ak sa očakávanie toho, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život, odvodzuje od prítomnosti (teda od správania odsúdeného vo výkone trestu), ale v určitej miere aj retrospektívne, t. j. pohľadom na trestnú minulosť odsúdeného, okolnosti spáchania trestného činu a pod. (I. ÚS 348/2019). Z tohto pohľadu nemožno namietat' hodnotenie trestnej minulosti sťažovateľa pri posudzovaní žiadosti o podmienené prepustenie.

37. Ústavný súd v tejto súvislosti už vyslovil, že nie je konfliktom so zákazom dvojitého postihu (*res iudicata*) podľa čl. 50 ods. 5 ústavy, čl. 4 ods. 1 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a § 2 ods. 8, § 11 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, ak súd pri posudzovaní splnenia materiálnej podmienky podmieneného prepustenia spočívajúcej v možnosti očakávať, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život, zohľadní recidívu (najmä úmyselnej a druhovo rovnorodej) trestnej činnosti, skorší výkon trestu (trestov) odňatia slobody, spáchanie ďalšieho trestného činu v skúšobnej dobe určenej pri skoršom, pôvodne podmienenom odsúdení alebo pri podmienenom prepustení týkajúcom sa trestu (jeho zvyšku), ktorý odsúdený vykonáva, alebo spáchanie trestného činu, za ktorý je odsúdený aktuálne vo výkone trestu v skúšobnej dobe určenej pri skoršom podmienenom odsúdení alebo podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Ide totiž o skutočnosti, ktoré očakávanie vedenia riadneho života v budúcnosti nevyhnutne kauzálne (aj keď nie výlučne) podmieňujú. Nepripustná (podľa okolností prípadu až v rovine ústavnej neudržateľnosti) by bola len výlučná absolutizácia samotného (vykonávaného) odsúdenia (nemožno podmienené prepustiť len preto, lebo odsúdený spáchal to, za čo bol uznaný za vinného konkrétnym rozsudkom). Ak nie je v uvedenom kontexte splnená (v textuálnej chronológii druhá) zákonná podmienka možnosti vedenia riadneho života v budúcnosti, nie je v obsahovej spojitosti (prekrytí) splnená (bez ohľadu na dobré správanie odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody) ani prvá materiálная podmienka podmieneného prepustenia (§ 66 Trestného zákona v návetí), a to v jej podstatnom, obsahovo vyúsťujúcom prvku „polepšenie“. Polepšenie možno preukázať, len ak je v čase rozhodovania súdu dostatočne podložená prognóza vedenia riadneho života odsúdeného v budúcnosti; správanie odsúdeného vo výkone trestu však môže k (pozitívnemu alebo negatívnemu) posúdeniu takej prognózy výrazne prispieť (m. m. IV. ÚS 211/2023, ZNaU 89/2023).

38. Recidíva sťažovateľa (jeho trestná minulosť) bola konajúcimi súdmi hodnotená v zákonných a ústavných rámcoch, nešlo teda o diskriminačný postup proti sťažovateľovi v dôsledku jeho kriminálnej minulosti, pričom zjavne nebol *a priori* vylúčený z možnosti podmieneného prepustenia, keď jeho návrhu venovali primeranú a dostatočnú pozornosť. V hodnotení trestnej minulosti sťažovateľa nemožno vidieť ani porušenie čl. 40 ods. 5 listiny. Nevyhovenie návrhu na podmienené prepustenie nie je ďalším trestom, ale jednou z prípustných alternatív vyplývajúcich zo zákona.

39. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

40. Odmietnutie ústavnej sťažnosti vedie k záveru o zrejme bezúspešnom uplatňovaní nároku na ochranu ústavnosti v prípade ústavnej sťažnosti sťažovateľa. Nie je tak naplnená druhá podmienka na ustanovenie právneho zástupcu sťažovateľovi, z toho dôvodu ústavný súd žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom nevyhoviel (výrok 2 tohto uznesenia). Vzhľadom na uvedené bolo aj bez právneho významu vyzvať sťažovateľa, aby preukázal tvrdenia o svojich pomeroch predložením dôkazov.

41. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. septembra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu